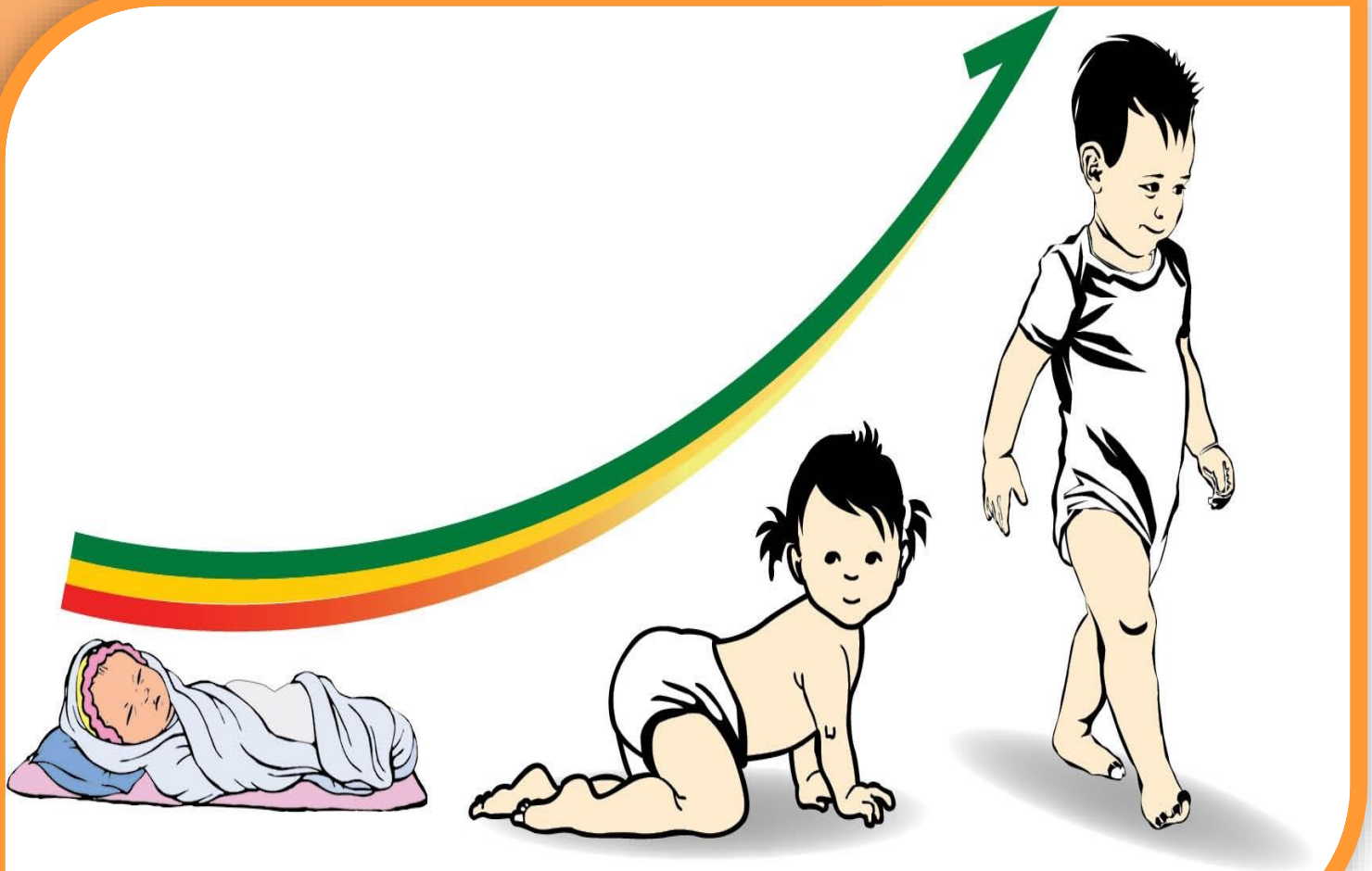

निःशुल्क नवजात शिशु उपचार सेवा कार्यक्रम कार्यविधि निर्देशिका

२०७४

नेपाल सरकार

स्वास्थ्य मन्त्रालय

स्वास्थ्य सेवा विभाग

बाल स्वास्थ्य महाशाखा

निःशुल्क नवजात शिशु उपचार सेवा कार्यक्रम कार्यविधि
निर्देशिका

२०७४

नेपाल सरकार
स्वास्थ्य मन्त्रालय
स्वास्थ्य सेवा विभाग

फोन नं.: ४२६१४३६

फ्याक्स: ४२६२२३८

website: www.dohs.gov.np

पत्र संख्या:-

चलानी नम्बर:

शुभकामना

टेकु
काठमाण्डौ, नेपाल ।

नेपाल सरकारले नवजात शिशु मृत्युदरमा कमी ल्याउन गरेका अथक प्रयासहरू मध्ये निःशुल्क बिरामी नवजात शिशु स्याहार एक प्रमुख कार्यक्रमको रूपमा अधि बढिरहेको छ । विविध प्रयासका बावजुद नेपालले दिगो विकास लक्ष्य अनुरूप नवजात शिशुको मृत्युमा केही न्युनिकरण गर्न सके पनि सन्तोषजनक लक्ष्य हासिल गर्न नसकिरहेको अवस्थामा देश भरि नै विशेष नवजात शिशु इकाई स्याहार (SNCU) तथा सघन नवजात शिशु स्याहार इकाई (NICU)को क्रमिक स्थापनाको साथै त्यहाँ निःशुल्क नवजात शिशुको उपचारलाई तिव्रता दिने नविनतम कार्यमा गतिशिलता दिनुपर्ने देखिन्छ ।

उक्त कार्यलाई व्यवस्थित ढंगले स्वास्थ्य संस्थामा सञ्चालन गर्न यस निर्देशिकाले उचित टेवा पुर्याउने विश्वास लिएको छ । प्रत्येक बिरामी नवजात शिशुले गुणास्तरीय सेवा प्राप्त गर्न सकुन् भन्ने ध्येयले मापदण्ड तयार गरिएको यस निर्देशिकाले सम्बन्धित स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई उचित स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न सघाउ गर्ने अपेक्षा राखेको छ ।

अन्त्यमा यो निर्देशिका तयार गर्न महत्वपूर्ण भुमिका निर्वाह गर्ने बाल स्वास्थ्य महाशाखा लगायत विभिन्न संघ-संस्थाका प्रतिनिधि, विज्ञहरू तथा सम्पूर्ण महानुभावहरूलाई हार्दिक धन्यवाद दिदै यस निर्देशिकाको सफल कार्यान्वयनको शुभकामना व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

डा. राजेन्द्र प्रसाद पन्त
महानिर्देशक
स्वास्थ्य सेवा विभाग

पत्र संख्या:-

चलानी नम्बर:

नेपाल सरकार
स्वास्थ्य मन्त्रालय
स्वास्थ्य सेवा विभाग
बाल स्वास्थ्य महाशाखा

नेपाल सरकार
स्वास्थ्य मन्त्रालय
स्वास्थ्य सेवा विभाग
टेकु, काठमाडौं

फोन नं.: बाल स्वास्थ्य महाशाखा: ४-२६१६६०
पोषण शाखा: ४-२२५५५८
IMNCI शाखा: ४-२१९२१८
खोप शाखा: ४-२६२२६३
email: chd@mohp.gov.np
website: www.chd.gov.np

टेकु
काठमाण्डौ, नेपाल ।

दुई शब्द

बाल स्वास्थ्य महाशाखाद्वारा सञ्चालित कार्यक्रमहरूको परिणामको रूपमा नेपालमा बालबालिका तथा नवजात शिशुहरूको विरामी तथा मृत्यु हुने दरमा उल्लेख सुधार हुदै आएको भएतापनि नवजात शिशुको मृत्युदरमा आशातित सुधार हुन नसकेको अवगतै छ । नेपाल सरकारले सन् २०३० मा करिब १२ प्रति हजार जिवित जन्ममा भर्ना लक्ष्य लिएकोले सो लक्ष्य प्राप्त गर्न पनि नवजात तथा बाल स्वास्थ्य कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी र पहुचयुक्त बनाउदै लैजानु पर्ने आवश्यकतन महसुस गरिएको छ ।

नेपाल सरकार स्वास्थ्य मन्त्रालयले लिएको नवजात शिशु स्वास्थ्य सेवा विस्तारको लक्ष्य अनुरूप जिल्ला अस्पताल र सो भन्दा माथिको सेवा प्रदान गरिरहेका अस्पतालमा नवजात शिशु विशेष स्याहार इकाई (SNCU) तथा नवजात शिशु सघन स्याहार इकाई (NICU) को स्थापना संगै नवजात शिशुको उपचार सेवामा नयाँ आयाम थपिएको परिप्रेक्ष्यमा विरामी नवजात शिशु उपचार सेवालाई दिगो र विकसित गर्दै देशव्यापी रूपमा विस्तार गर्न एक छुट्टै कार्यक्रमको रूपमा आएको छ । सोही लक्ष अनुसार दिगो विकासको लक्ष्य अनुरूप सेवाग्राही नवजात शिशुको स्वास्थ्य संस्था सम्मको पहुँच बढाई नवजात शिशु मृत्युदरमा कमी ल्याउन नवजात शिशुको उपचार सेवा सहज रूपमा प्रवाह गर्न सकियोस् भन्ने उद्देश्यले यो “निःशुल्क नवजात शिशु उपचार सेवा कार्यक्रम कार्यान्वयन निर्देशिका २०७४” जारी गरिएको हो ।

यस परिमार्जित निर्देशिकाले नवजात शिशुको उपचार सेवा अझ सहज रूपमा प्रवाह गर्न सकिन्छ भन्ने आशा लिएको छ । यस निर्देशिकाको परिमार्जन गर्ने कार्यमा संलग्न IMNCI शाखाका प्रमुख श्री परशुराम श्रेष्ठ लगायत शाखाका कर्मचारीहरू, सहयोगी संस्था, अन्य सरोकार निकाय तथा व्यक्तिहरूमा हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु ।

डा. विकास लामिछाने

निर्देशक

बाल स्वास्थ्य महाशाखा

पत्र संख्या:-

चलानी नम्बर:

नेपाल सरकार
स्वास्थ्य मन्त्रालय
स्वास्थ्य सेवा विभाग
बाल स्वास्थ्य महाशाखा

नेपाल सरकार
स्वास्थ्य मन्त्रालय
स्वास्थ्य सेवा विभाग
टेकु, काठमाडौं

फोन नं.: बाल स्वास्थ्य महाशाखा: ४-२६१६६०
पोषण शाखा: ४-२२५५५८
IMNCI शाखा: ४-२१९२१८
खोप शाखा: ४-२६२२६३
email: chd@mohp.gov.np
website: www.chd.gov.np

टेकु
काठमाण्डौ, नेपाल ।

मन्तव्य

नेपालमा विभिन्न बाल तथा नवजात शिशु बचाउ कार्यक्रम मार्फत उच्च बाल मृत्युदर र विरामी दरमा सुधार ल्याउन उल्लेखनीय सफलता हासिल गरेको अवगत नै छ । यी सफलताका बाबजुत पनि नेपालले नवजात शिशुको मृत्युदरमा भने अपेक्षित सफलता हासिल गर्न नसकेको कुरा हामी बीच अवगततै छ । यसै कुरालाई मध्यनजर गर्दै नेपाल सरकारले सरकारी स्वास्थ्य संस्थामा निःशुल्क नवजात शिशु उपचारको व्यवस्था मिलाएको छ । दिगो विकास लक्ष अनुरूप सन् २०३० सम्मा नेपालमा नवजात शिशुको मृत्युदर १२ प्रति हजार जिवित जन्म भन्दा कममा झर्ने उद्देश्य अनुरूप नवजात शिशु उपचार कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारीसंग सञ्चालन गर्न यो निर्देशिका कार्यक्रम लागु भएका जिल्ला, अञ्चल, उप-क्षेत्रीय, क्षेत्रीय तथा केन्द्रीय अस्पतालहरूमा महत्वपूर्ण हुनेछ भन्ने विश्वास लिएको छु । यस कार्यक्रमको अभिलेख तथा प्रतिवेदनलाई HMIS अर्न्तगत नै समायोजन गरिएको छ ।

अन्तमा यो निर्देशिकाको विकास तथा परिर्माणन गर्न आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग पुर्याउनुहुने सम्पूर्ण सहयोगी संस्था, प्राविधिक विशेषज्ञ तथा शाखाका सम्पूर्ण साथीहरू एवं अन्य सबै सहयोगीलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

परशु राम श्रेष्ठ
प्रमुख, IMNCI शाखा
बाल स्वास्थ्य महाशाखा

विषय सूची		
पाठ	विषय वस्तु	पृष्ठ नम्बर
१	पृष्ठभुमी	१
२	परिच्छेद-१ प्रारम्भिक	२
३	परिच्छेद-२ निःशुल्क नवजात शिशु उपचार सेवा कार्यक्रम	३
४	परिच्छेद-३ अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण	६
५	परिच्छेद-४ अनुसूचीहरू	८
६	परिच्छेद-४ अनुसूची १ (नवजात शिशु उपचार प्याकेज तथा इकाई मुल्य)	९
७	परिच्छेद-४ अनुसूची २ (निःशुल्क नवजात शिशु उपचार सेवा फारम)	१०
८	परिच्छेद-४ अनुसूची ३ (स्वास्थ्य संस्थामा निःशुल्क नवजात शिशु उपचार सेवा कार्यक्रम लागु गरि सेवा दिए बापत स्वास्थ्य संस्थाले पाउने रकम माग तथा भुक्तानी फारम)	११
९	परिच्छेद-४ अनुसूची ४ (नवजात शिशु निःशुल्क उपचार सेवा कार्यक्रम)	१२
१०	परिच्छेद-४ अनुसूची ५ (स्वास्थ्य संस्थाले सार्वजनिक गर्नुपर्ने निःशुल्क नवजात शिशु उपचार सेवा विवरण)	१३
११	परिच्छेद-४ अनुसूची ६ (निःशुल्क नवजात शिशु उपचार सेवा कार्यक्रमको अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण चेकलिष्ट)	१४
१२	परिच्छेद-४ अनुसूची ७ (निःशुल्क नवजात शिशु उपचार (Free Newborn Care) सेवा दिनको लागि आवश्यक मापदण्ड)	१८
१३	परिच्छेद-४ अनुसूची ८ (Monthly Newborn Service Report Form)	२३

पृष्ठभूमी

नेपालको संविधान २०७२ ले आधारभूत स्वास्थ्य सेवा उपभोग गर्न पाउने जनताको अधिकारलाई प्रत्याभूत गरेको छ । यसका साथै संविधानले प्रजनन स्वास्थ्यको हकको पनि सुनिश्चितता प्रदान गरेको छ । नेपाल सरकारले आ.व. २०६५/०६६ देखि लागू हुनेगरी उच्च रहेको मातृ तथा बिरामी नवजात शिशु मृत्युदरमा कमी ल्याउने उद्देश्यले प्रसुति सेवालाई निःशुल्क रूपमा प्रदान गर्ने नीति लिएको थियो । राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय तहमा मातृ तथा नवजात शिशु मृत्यु कम गर्न नेपालले व्यक्त गरेको प्रतिवद्धता अनुरूप निःशुल्क नवजात शिशु उपचार सेवा कार्यक्रम मार्फत देशभरको विभिन्न सरकारी अस्पतालबाट निःशुल्क रूपमा प्रसुति सेवा प्रदान गर्दै आइरहेको भएता पनि नवजात शिशु मृत्युदरमा अपेक्षित सुधार नभएको पाइन्छ । । यसबाट छोटो समयमै संस्थागत प्रसुतिको दरमा उल्लेखनीय वृद्धि भई मातृ मृत्युदरमा अपेक्षित उपलब्धिहरू हासिल भएका छन् ।

मातृ मृत्यु, बालमृत्यु तथा शिशु मृत्युदरमा उल्लेखनीय प्रगति हासिल भएता पनि नवजात शिशु मृत्युदरमा अपेक्षाकृत उपलब्धि हासिल नभएको परिप्रेक्ष्यमा नेपाल सरकारले आ.व. २०७२/७३ देखि लागू हुने गरी निःशुल्क नवजात शिशु उपचार कार्यक्रम ल्याएको थियो । आमा र नवजात शिशु एक अर्कामा अभिन्न भएकोले आमा सुरक्षा कार्यक्रम कार्यविधि निर्देशिकालाई आवश्यक परिमार्जन गरि नवजात शिशु उपचार कार्यविधि समावेश गर्नु उचित देखिएको र सोबाट कार्यक्रम सञ्चालनमा पनि सहजता कायम भएको थियो । नेपाल सरकारको स्वास्थ्य मन्त्रालयले लिएको नवजात शिशु स्वास्थ्य सेवा विस्तारको लक्ष्य अनुरूप जिल्ला अस्पताल र सो भन्दा माथिको सेवा प्रदान गरिरहेका अस्पतालमा ‘नवजात शिशु विशेष स्याहार इकाई’ तथा ‘नवजात शिशु सघन स्याहार इकाई’ को स्थापना संगै नवजात शिशुको उपचार सेवामा नया आयाम थपिएको परिप्रेक्ष्यमा नवजात शिशु उपचार सेवालाई दिगो र विकसित गर्दै देशव्यापी रूपमा विस्तार गर्न एक छुट्टै कार्यक्रम रूपमा पेश गरियो । सोही लक्ष अनुसार दिगो विकासको लक्ष्य अनुरूप सेवाग्राही नवजात शिशुको स्वास्थ्य संस्था सम्मको पहुँच बढाई नवजात शिशु मृत्युदरमा कमी ल्याउन नवजात शिशुको उपचार सेवा सहज रूपमा प्रवाह गर्न सकियोस् भन्ने उद्देश्यले यो “निःशुल्क नवजात शिशु उपचार सेवा कार्यक्रम कार्यान्वयन निर्देशिका २०७४” जारी गरिएको हो ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम: यो निर्देशिकाको नाम “निःशुल्क नवजात शिशु उपचार सेवा कार्यक्रम कार्यविधि निर्देशिका, २०७४” रहेको छ ।

२. प्रारम्भ: यो निर्देशिका तुरुन्त लागू हुनेछ ।

३. परिभाषा: विषय र प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस निर्देशिकामा

- “निःशुल्क नवजात शिशु उपचार सेवा कार्यक्रम” भन्नाले नेपाल सरकार अन्तर्गतका अस्पतालहरूबाट प्रदान गरिने निःशुल्क नवजात शिशु उपचार सेवा भन्ने बुझ्नुपर्दछ ।
- “सेवाग्राही” भन्नाले निःशुल्क नवजात शिशु उपचार कार्यक्रमको सेवा प्राप्त गर्न स्वास्थ्य संस्था/अस्पतालमा भर्ना भई उपचार गर्नुपर्ने जन्मे देखि २८ दिन सम्मको शिशुलाई सम्झनुपर्दछ ।
- “अस्पताल” भन्नाले सरकारी वा नेपाल सरकारको स्वामित्वमा रहेको अस्पताल, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र तथा निःशुल्क नवजात शिशु उपचार कार्यक्रम सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्य चौकी, नेपाल सरकारबाट मान्यता प्राप्त निःशुल्क नवजात शिशु उपचार सेवा प्रदान गर्ने सामुदायिक अस्पताल समेत सम्झनुपर्छ ।
- “इकाई मूल्य” भन्नाले निःशुल्क नवजात शिशु उपचार सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्य संस्थालाई नेपाल सरकारले प्रति सेवाग्राही प्रदान गर्ने अनुसूची १ बमोजिमको रकमलाई सम्झनुपर्दछ ।
- “स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समिति” भन्नाले नेपाल सरकार अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थाहरूको हकमा नेपाल सरकारको कानून अनुरूप गठन भएको स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समिति वा अस्पताल विकास समितिलाई सम्झनुपर्दछ ।
- “स्थानिय सरकार” भन्नाले स्वास्थ्य मन्त्रालय सम्झनुपर्दछ ।

परिच्छेद-२

निःशुल्क नवजात शिशु उपचार कार्यक्रम

सेवाग्राहीले प्राप्त गर्ने सेवा

४. नेपाल सरकारका स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट निःशुल्क नवजात शिशु (जन्मे देखि २८ दिन सम्मको) उपचार गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ । नवजात शिशु भर्ना भई उपचार गर्दा उपचाररत रहँदा सम्मको लागि सम्पूर्ण उपचार सेवा निःशुल्क उपलब्ध गराइने छ ।
५. नवजात शिशुलाई भर्ना गर्नुपर्ने भएको अवस्थामा नवजात शिशुको डिस्चार्ज/प्रेषण नभए सम्म शिशुको आमालाई अस्पताल परिसरमै बस्ने व्यवस्था अस्पतालले मिलाउनुपर्ने छ ।
६. नवजात शिशुलाई लामो समय सम्मको लागि उपचार आवश्यक परेको खण्डमा उसको भर्ना गर्दाको उमेरलाई आधार मानि उपचार सेवा प्रदान गर्नुपर्नेछ ।
७. एक पटक डिस्चार्ज भईसकेको नवजात शिशु पुनः जन्मेको २८ दिन भित्रै भर्ना हुन आएको खण्डमा उक्त नवजात शिशुलाई पनि निःशुल्क उपचार सेवा प्रदान गर्नुपर्नेछ ।
८. नवजात शिशुको आमा वा अभिभावकले क्याबिन कोठा/प्राइभेट वार्ड उपयोग गरेको खण्डमा उक्त नवजात शिशुलाई निःशुल्क उपचार सेवा प्रदान गरिने छैन ।

सेवाप्रदायक स्वास्थ्य संस्था/अस्पतालले प्राप्त गर्ने सुविधा

९. नवजात शिशु उपचारको लागि प्याकेज '0', 'A', 'B' र 'C' गरी ४ वटा प्याकेजहरू तय गरिएको छ । प्रत्येक प्याकेजमा प्रदान गर्नुपर्ने निश्चित सेवा तथा उक्त सेवा प्रदान गरे बापत प्राप्त गर्न सकिने इकाई मूल्य अनुसूची १ मा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।
 १०. निश्चित तहको अस्पतालले तोकिएको प्याकेज सेवा मात्र प्रदान गर्न सक्नेछ र सो बापत तोकिएको इकाई मूल्य बापतको रकम प्राप्त गर्न सक्नेछ । यसको लागि निम्नानुसार व्यवस्था गरिएको छ ।
- क) स्वास्थ्य चौकी, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र तथा शहरी स्वास्थ्य क्लिनिकमा IMNCI Protocol अनुसार नवजात शिशुको उपचार गर्नुपर्ने छ र सो को लागि नेपाल सरकारको नियमित आपूर्ति व्यवस्थाबाट औषधि तथा सामग्रीहरू प्राप्त हुने छ ।

ख) अस्पतालहरूले प्याकेज 'A' अन्तर्गतको सेवा प्रदान गरेबापत सो बमोजिम प्राप्त हुने इकाई मूल्य रु १०००/- प्राप्त गर्न सकिने छ ।

ग) प्याकेज 'A' अन्तर्गतको सेवा साथै सेवा उपलब्ध भएको खण्डमा प्याकेज 'B' अन्तर्गतको सेवा प्रदान गर्न सकिनेछ । प्याकेज 'A' अन्तर्गतको सेवा मात्र प्रदान गरेको खण्डमा सोको मात्र इकाई मूल्य प्राप्त गर्न सकिने छ र प्याकेज 'A' सँगै प्याकेज 'B' अन्तर्गतको सेवा पनि प्रदान गरेमा तोकिएको थप इकाई मूल्य प्राप्त गर्न सकिने छ । जस्तै प्याकेज 'A' अन्तर्गतको सेवा प्रदान गरेमा रु १०००/- इकाई मूल्य प्राप्त गर्न सकिने छ र प्याकेज 'A' सँगै प्याकेज 'B' को पनि सेवा प्रदान गरिएमा थप रु २०००/- गरी जम्मा रु ३०००/- प्राप्त गर्न सकिने छ ।

घ) NICU सेवा उपलब्ध गराउने अञ्चल, उप-क्षेत्रीय, क्षेत्रीय तथा केन्द्रीय अस्पतालमा प्याकेज 'A', 'B' र 'C' मध्ये प्याकेज 'A' सँगै प्याकेज 'B' र प्याकेज 'C' का सेवाहरू प्रदान गर्न सकिने छ र प्रदान गरिएको सेवाको प्याकेज अनुसारको इकाई मूल्य प्राप्त गर्न सकिने छ । जस्तै अस्पतालले प्याकेज A, B र C तीनवटै प्याकेजको सेवा दिएमा प्याकेज A बापतको इकाई मूल्य रु १०००/- प्याकेज B बापतको इकाई मूल्य रु २०००/- र प्याकेज C अन्तर्गतको इकाई मूल्य रु ५०००/- गरी जम्मा रु ८०००/- प्राप्त गर्न सक्ने छ ।

११. स्वास्थ्य संस्थाले इकाई मूल्य दाबी गर्नको लागि नवजात शिशुलाई कम्तीमा (२४ घण्टा) भर्ना गरेकै हुनुपर्ने छ । भर्ना नभएको वा भर्ना भएको २४ घण्टा नपुग्दै प्रेषण गरिएको खण्डमा नवजात शिशु उपचारको कुनै किसिमको इकाई मूल्य प्राप्त हुने छैन ।

१२. दफा ११ मा जे लेखिएको भएपनि बिरामी नवजात शिशुको उपचारको क्रममा २४ घण्टा नपुग्दै मृत्यु भएमा सोधभर्ना बापतको रकम प्राप्त गर्न सकिने छ ।

१३. नवजात शिशु उपचारको इकाई मूल्य बापत प्राप्त हुने रकमबाटै नवजात शिशुलाई आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण औषधि, उपकरण, प्रयोगशाला जाँच, मानव श्रोत तथा सेवा लगायतको व्यवस्था अस्पताल आफैँले मिलाउनु पर्ने छ र निःशुल्क नवजात शिशु उपचार प्राप्त गर्ने नवजात शिशुका अभिभावकबाट औषधि, उपचार सामग्री, प्रयोगशाला शुल्क आदि दिए बापत कुनै किसिमको शुल्क लिन पाइने छैन ।

१४. स्वास्थ्य संस्थालाई प्राप्त हुने इकाई मूल्यबाट प्रति केश रु ३००/- (तीन सय) मा नबढाई सेवा प्रदायक टिमलाई उत्प्रेरणा बापत प्रदान गर्न सकिने छ तर सोको लागि स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समिति/अस्पताल विकास समितिले निर्णय गर्नुपर्ने छ ।

बजेट तथा कार्यक्रमको व्यवस्थापन

१५. नेपाल सरकारले अख्तियारी छुट्टै प्राप्त हुने सरकारी अस्पतालहरूको हकमा उक्त अस्पताल रहेको नगरपालिका/उप-महानगरपालिका तथा महानगरपालिकामा बजेटको व्यवस्था गर्नेछ ।

१६. अस्पतालले दिएको सेवा अभिलेखको आधारमा नगरपालिका/उप-महानगरपालिका तथा महानगरपालिकाले अस्पतालको खातामा सोध-भर्ना गर्नेछ । नवजात शिशु वार्ड NICU वार्डको नर्सिङ इन्चार्ज वा मेट्रोन यस कार्यक्रमको फोकल पर्सनको रूपमा कार्य गर्नुपर्ने छ ।

१७. सेवाप्रदायक अस्पतालले सेवा बापतको अनुदान भुक्तानीको लागी अनुसूची २ (निःशुल्क नवजात शिशु उपचार सेवा फारम) र अनुसूची ३ (रकम माग तथा भुक्तानी फारम) संगै सम्लग्न गरी प्रतिवेदन मासिक रूपमा सम्बन्धित नगरपालिका/उप-महानगरपालिका तथा महानगरपालिकामा रहेको स्वास्थ्य इकाईमा फारम अनुसारको प्रतिवेदन मासिक रूपमा बुझाई पेश गर्नुपर्ने छ ।

१८) SNCU/NICU मा सेवा लिन आएका नवजात शिशुहरूलाई अनिवार्य रूपमा अस्पतालमा रहने Admission रजिस्टर (HMIS 8.9) मा दर्ता गरि सेवा दिनु पर्दछ । सेवा लिईए पछि Discharge गर्दा अस्पतालमा रहेको Discharge रजिस्टर (HMIS 8.2) मा अद्यावधिक गर्नुपर्ने छ । निःशुल्क उपचारमा आउने विरामी नवजात शिशुलाई SNCU/NICU को Recording Register मा अद्यावधिक गरि Reporting को लागी अस्पताल प्रतिवेदन HMIS 9.4 माफत प्रतिवेदन गर्नु पर्ने छ ।

परिच्छेद-३

अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण

१९. निःशुल्क नवजात शिशु सेवा कार्यक्रमको व्यवस्थापन, सुपरीवेक्षण तथा अनुगमन, समिक्षा, प्रचार प्रसार र मुल्याङ्कन स्वास्थ्य मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभागको सम्बन्धित महाशाखाहरू, क्षेत्रीय निर्देशनालय, सम्बन्धित नगरपालिका/उप-महानगरपालिका तथा महानगरपालिकाको कार्यालयबाट हुनेछ ।

२०. निःशुल्क नवजात शिशु उपचार कार्यक्रम संचालन गर्ने सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रदान गरिने निःशुल्क नवजात शिशु उपचार कार्यक्रम नगरपालिका/उप-महानगरपालिका तथा महानगरपालिकाले अनुसूची ३ बमोजिमको चेकलिष्ट प्रयोग गरी मासिक रूपमा अनिवार्य अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण गर्नुपर्ने छ ।

२१. स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गरेको निःशुल्क नवजात शिशु उपचारको विवरण अनुसूची ५ भरी प्रत्येक महिना स्वास्थ्य संस्थाको सूचना पाटिमा अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक गर्नुपर्ने छ । सोको अनुगमन सम्बन्धित निकाय तथा समुदायले निरन्तर गरिरहनु पर्दछ ।

२२. सेवाग्राहीले सेवा पाएको अनुगमन गर्नका लागि स्थानीय निकायको संलग्नता सुनिश्चित गर्नुपर्नेछ ।

२३. निःशुल्क नवजात शिशु उपचार सेवा कार्यक्रम संचालन गर्ने स्वास्थ्य संस्थाहरूले अनुसूची ४ संलग्न गरी प्रत्येक महिनाको ७ गते भित्र नगरपालिका/उप-महानगरपालिका तथा महानगरपालिकाले, सम्बन्धित क्षेत्रीय स्वास्थ्य निर्देशनालय र बाल स्वास्थ्य महाशाखामा पेश गर्नुपर्ने छ ।

२४. प्रतिवेदन बुझाउनुपर्ने मिति भन्दा अर्को एक महिना सम्म पनि प्रतिवेदन प्राप्त नभएमा सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थालाई “निःशुल्क नवजात शिशु उपचार सेवा कार्यक्रम” मा विनियोजित रकम रोक्का गर्न सकिनेछ र यसको जिम्मेवार सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्था नै रहनेछ ।

२५. नवजात शिशु सुरक्षा कार्यक्रमको बारेमा राष्ट्रिय स्तरका पत्रपत्रिका तथा केन्द्रीय संचार माध्यमबाट प्रचार प्रसार गर्ने कार्य राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा, सूचना तथा संचार केन्द्र तथा नगरपालिका/उप-महानगरपालिका तथा महानगरपालिका बाट गर्नु पर्नेछ ।

२६. नवजात शिशु सुरक्षा कार्यक्रमबारे सर्वसाधारणलाई स्थानीय स्तरबाट जानकारी गराउने तथा प्रचार प्रसार गर्ने जिम्मेवारी नगरपालिका/उप-महानगरपालिका तथा महानगरपालिकाको हुनेछ ।

२७. स्वास्थ्य सेवा विभाग र सम्बन्धित महाशाखाहरूमा र क्षेत्रीय स्वास्थ्य निर्देशनालयले नियमित रूपमा निःशुल्क नवजात शिशु उपचार कार्यक्रमको प्रगति समिक्षा गरी नगरपालिका/उप-महानगरपालिका तथा महानगरपालिकालाई पृष्ठपोषण दिनु पर्दछ ।

परिच्छेद-४

अनुसूचीहरु

अनुसूची १

नवजात शिशु उपचार प्याकेज तथा इकाई मूल्य

सि नं	उपचारको किसिम	प्रदान गर्नु पर्ने सेवाहरु	इकाई मूल्य
1.	Package 0	<ul style="list-style-type: none"> • Resuscitation • KMC • Antibiotics as per IMNCI protocol 	No Cost
2.	Package 'A'	<ul style="list-style-type: none"> • Medicines-Antibiotics and other drugs as per National Neonatal Clinical Protocol, NS, RL, 5% dextrose, 10% dextrose, 1/5 NS with 5% or 10% dextrose, Potassium chloride, Adrenaline, Buro set, IV Canula • Laboratory services- Blood TC, DC, Hb, Micro ESR, CRP, Blood Sugar, blood grouping, Serum Bilirubin (total and direct). • Oxygen Supply by hood box /nasal prong • X-ray / USG 	Rs. 1000
3.	Package 'B'	<ul style="list-style-type: none"> • Photo therapy • Laboratory Services- Blood culture, RFT (Sodium, Potassium, Urea createnine), Serum calcium • Lumber Puncture and CSF Analysis • Medicine- Dopamine, Dobutamine, Phenobarbitone, Phenytoin, Midazolam, calcium Gluconate, Aminophylene • Bubble CPAP (Continuous Positive Airway Pressure) 	Rs. 2000
4.	Package 'C'	<ul style="list-style-type: none"> • NICU Admission (Must) • NICU bedside Ultrasonography (USG) • NICU bedside Portable X-Ray • Lab: ABG, Magnesium, Chloride, Serum Osmolarity, Urine Specific Gravity , Urine Electrolyte • Double Volume Exchange Transfusion, Blood transfusion • Medicine: Caffine • Mechanical Ventilation 	Rs 5000

अनुसूची २

निःशुल्क नवजात शिशु उपचार सेवा फारम

महिना.....साल..... स्वास्थ्य संस्थाको नाम.....

ठेगाना जिल्ला..... न.पा/गा.पा..... वडा

नं.टेलिफोन नं.:..... फ्याक्स:.....

ईमेल:.....

क्र.सं	I P N O	सेवाग्राही / अविभावक			ठेगाना			भर्ना मिति र समय				भर्ना हुदाँको उमेर (दिनमा)	निदान	उपचारको किसिम			उपचारको नतिजा				डिस्चार्ज / प्रेषण गरेको मिति र समय			
		नाम	थर	सिङ्गा	न.प / गा.प ा.	वडा	फोन नम्बर	ग	म	सा	स			A	B	C	डिस्चार्ज	मृत्यु	प्रेषण	अन्य	ग	म	सा	स

.....

नाम, थर

तयारी गर्ने फोकल पर्सन

.....

नाम, थर

प्रमाणित गर्ने संस्था प्रमुख

अनुसूची ३

स्वास्थ्य संस्थामा निःशुल्क नवजात शिशु उपचार सेवा कार्यक्रम लागु गरि सेवा

दिए बापत स्वास्थ्य संस्थाले पाउने रकम माग तथा भुक्तानी फारम

(यो फारम स्वास्थ्य संस्थाले मासिक रुपमा भरी रकम प्राप्त गर्नु पर्दछ)

श्री जिल्ला जनस्वास्थ्य/स्वास्थ्य कार्यालय/गा.पा./न.पा.चालु आ.व.
.....को..... महिनामा यस स्वास्थ्य संस्थामा
..... जनालाई निःशुल्क नवजात शिशु उपचार कार्यक्रम अर्न्तगत निःशुल्क सेवा
दिए बापत तपसिलमा उल्लेखित विवरण अनुसार हुन आउने जम्मा रकम रु.....
(अक्षरूपी.....) निःशुल्क नवजात शिशु उपचार कार्यक्रम कार्यविधि
निर्देशिका, २०६५ (तेस्रो संशोधन २०७३) अनुसार स्वास्थ्य संस्थाको नाममा उपलब्ध गराईदिनु हुन अनुरोध
गर्दछु। अनुसूची ६, ६(क) र अनुसूची १० भरी यसै साथ संलग्न गरिएको छ।

स्वास्थ्य संस्थाको नाम:

तयार गर्ने

स्वास्थ्य संस्थाको छाप

स्वास्थ्य संस्था प्रमुख

दस्तखत:

दस्तखत:

नाम:

नाम:

पद:

पद:

मिति:

मिति:

स्वास्थ्य संस्थाले पाउने सोधभर्ना स्वरूपको रकम बुझेको भरपाई

“निःशुल्क नवजात शिशु उपचार कार्यक्रम” कार्यविधि निर्देशिका २०६५ (तेस्रो संशोधन २०७३) अनुसार
आ.व. को महिनामा यस स्वास्थ्य संस्थामा जम्मा
..... जनालाई निःशुल्क नवजात शिशु उपचार सेवा दिए बापत जम्मा
रु..... अक्षरूपी.....)
नगद/चेक नंबाट बुझिलिई यो भरपाई गरिदिउँ।

रकम बुझिलिने कर्मचारीको

स्वास्थ्य संस्थाको

दस्तखत

नाम:

नाम:

ठेगाना:

पद:

मिति:

पेशगर्ने

सिफारिस गर्ने

प्रमाणित गर्ने

दस्तखत:

दस्तखत:

दस्तखत:

नाम:

नाम:

नाम:

पद:

पद:

पद:

मिति:

मिति:

मिति:

अनुसूची ४

नवजात शिशु निःशुल्क उपचार सेवा कार्यक्रम

जिल्ला..... स्वास्थ्य संस्थाको नाम/ठेगाना.....

आ.व.:..... महिना:.....

निःशुल्क नवजात शिशु उपचारको विवरण	निःशुल्क उपचार सेवा दिईएका सेवाग्राहीको संख्या	स्वास्थ्य संस्थालाई प्रदान गरिएको/प्राप्त गरेको जम्मा रकम रु
Package A उपचार सेवा		
Package B उपचार सेवा		
Package C उपचार सेवा		

प्रतिवेदन तयार गर्ने

दस्तखतः

नामः

पदः

मितिः

लेखा प्रमुख

दस्तखतः

नामः

पदः

मितिः

प्रमाणित गर्ने

दस्तखतः

नामः

पदः

मितिः

नोटः यो प्रतिवेदनको आधारमा लेखापरीक्षण हुने हुदाँ सुरक्षितसंग राख्नु पर्छ ।

प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थाले यो प्रतिवेदन मासिक रुपमा तयार पारि बाल स्वास्थ्य महाशाखामा पठाउनु पर्नेछ ।

अनुसूची ५

स्वास्थ्य संस्थाले सार्वजनिक गर्नु पर्ने निःशुल्क नवजात शिशु उपचार सेवा

विवरण

स्वास्थ्य संस्थाको नाम..... ठेगाना.....

स्वास्थ्य संस्थाको छाप.....

क्र.स.	सेवाग्राही/अभिभावकको नाम:	उपचारको प्याकेज किसिम	ठेगाना			अविभावकको सम्पर्क नं.
			जिल्ला	गाउँपालिका/ नगरपालिका	व.डा नं.	
१						
२						
३						
४						
५						
६						

अनुसूची ६

निःशुल्क नवजात शिशु उपचार सेवा कार्यक्रमको अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण चेकलिष्ट

अनुगमन/सुपरीवेक्षण गरिएको संस्थाको नाम:

मिति:

क्र.स.	अनुगमन/सुपरीवेक्षण गर्नु पर्ने विषय	
सेवाको उपयोगिता (Service Utilization)		संख्या
१	निःशुल्क उपचार दिएको नवजात शिशुको संख्या (Free NewBorn Care)	
२	निःशुल्क उपचार दिएको विरामी नवजात शिशुको संख्या (Free Sick Newborn Care)	
जनशक्तिको अवस्था (Human Resource Situation)		
३	बाल रोग विशेषज्ञको संख्या	
४	New Born Care तालिम प्राप्त डाक्टरको संख्या	
५	New Born Care तालिम प्राप्त नर्सको संख्या	
भौतिक संरचनाको अवस्था तथा समाग्री (Physical Infrastructures and Equipments)		अवस्था / संख्या

Newborn service establishment assessment checklist			
Level I (Newborn corner)			
SN	Criteria		
	Set up	Standard	Status
	20-30 sq. ft working area within labor	Yes	
	Equipment/consumables	Standard	Status
1	Wrapper in delivery package	4	
2	Cord clamp	As Per Need	
3	Digital pan weighing machine	1	
4	Resuscitation table with warmer	2	
5	Wall clock with second hands	1	
6	Room thermometer	1	
7	Baby stethoscope	1	

8	Bag & mask Size 0	1	
9	Bag & mask Size 1	1	
10	Penguin suction	2	
11	Identification tag	As Per Need	
12	Sterile gloves	As Per Need	
13	Vitamin K1 Injection	As Per Need	
14	Syringe (1ml)	As Per Need	
15	Newborn cloth	As Per Need	
16	KMC wrapper	4m	
17	Room heater	1	
18	Newborn emergency kit	1	
19	IV Stand	2	
20	Medicine Trolley	1	

Human Resources status

HR Type	Level I	Status
Nursing staff/SBA	2-3	
Paramedics	2-3	
Medical Officers	1 (at PHCC)	

Level II (Special Newborn Care Unit)			
SN	Criteria		
	Set up		Status
	200 sq. with at least 4 beds for newborn		
	Equipments/consumables	Standard	Status
1	IV cannula/24-26 G	As Required	
2	Bed with radiant warmer	4	
3	Resuscitation set	2	
4	Electric suction+ Disposable tube 6/8 F	2	
5	Bed side Monitor	4	

6	Laryngoscope blade 0-1 with 2 batteries with spare set	1	
7	Room digital thermometer	1	
8	Room clock	1	
9	Digital thermometer	4	
10	Pulse oxymeter	2	
11	Sterile gloves(box)	As Required	
12	Syringe pump	4	
13	Digital weighing scale	1	
14	Infantometer	1	
15	Feeding tube(disposable)	As Required	
16	Measuring tape	4	
17	Neonatal stethoscope	4	
18	Neonatal BP set(per bed)	1	
19	Portable x-ray machine	1	
20	Glucometer with strip	2	
21	Phototherapy	2	
22	Oxygen hoodbox	4	
23	Oxygen cylinder/concentrator(per bed)	1	
24	Oxygen flowmeter(per bed)	1	
25	Polythene occlusive wraps	As Required	
26	Irradiance meter	1	
27	Transport incubator with oxygen	1	
28	IV Stand	6	
29	Medicine trolley	1	
30	CPAP Machine	1	
31	Infusion Pump	4	

HR Type	Level II	Status
Nursing staff/SBA	8	
Paramedics	3(OPD/emergency)	
Medical Officers	2-3	

Level III (Neonatal Intensive Care Unit)			
SN	Criteria		
	Set up	Standards	Status
	400 sq area with at least 8 resuscitation tables with radiant warmer		
	Equipments/consumables		
1	Neonatal ventilator support for at least 500 gm baby	4	
2	Double surface phototherapy unit with LED	4	
3	Bedside vital monitor(neonatal cardio-pulmonary monitor +ECG(per bed)	8	
6	Cold light	1	
7	Bilirubin meter with microcentrifuge	1	
8	Capillary tube as per need	as required	
9	CPAP machine	2	
10	ABG machine	1	
11	Portable USG with neonatal probe	1	
13	Chestube neonatal size with troacar(disposable)		
17	IV Stand	10	
18	Medicine Trolley	2	
19	Infusion Pump	8	
20	Syringe Pump	4	

HR Type	Level III	status
Nursing staff/SBA	`12	
Paramedics	3(OPD/emergency)	
Medical Officers	5	
Paediatrician	2	

अनुसूची ७

सेनिःशुल्क नवजात शिशु उपचार (Free Newborn Care) सेवा दिनको लागि आवश्यक मापदण्ड

Newborn service establishment assessment checklist

Level I (Newborn corner)

S.N.	Criteria		
	Set up	Standard	status
	20-30 sq. ft working area within labor	Yes	
	Services	Standard	Status
1	Care of normal newborn	Yes	
2	Neonatal resuscitation	Yes	
3	Thermal protection	Yes	
4	Infection prevention	Yes	
5	Breast feeding	Yes	
6	Identification management and safe transport of sick neonate	Yes	
7	Growth monitoring	Yes	
8	Identification of common physiological variation	Yes	
	Equipment/consumables	Standard	Status
1	Wrapper in delivery package	4	
2	Cord clamp	As per need	
3	Digital pan weighing machine	1	
4	Resuscitation table with warmer	2	
5	Wall clock with second hands	1	
6	Room thermometer	1	
7	Baby stethoscope	1	
8	Bag & mask Size 0	1	
9	Bag & mask Size 1	1	

10	Penguin suction	2	
11	Identification tag	As per need	
12	Sterile gloves	As per need	
13	Vitamin K1 Injection	As per need	
14	Syringe (1ml)	As per need	
15	Newborn cloth	As per need	
16	KMC wrapper	4m	
17	Room heater	1	
18	Newborn emergency kit	1	
19	IV Stand	2	
20	Medicine Trolley	1	
	HR Type	Level I	Status
	Nursing staff/SBA	2-3	
	Paramedics	2-3	
	Medical Officers	1 (at PHCC)	

Newborn service establishment assessment checklist

Level II (Special Newborn Care Unit)

S.N.	Criteria		
	Set up	Standard	Status
	200 sq. with at least 4 beds for newborn		
	Services	Standard	Status
1	All services at level I +	Yes	
2	Fluid management	Yes	
3	Shock management	Yes	
4	Hypoglycemia management	Yes	
5	Hypocalcemia management	Yes	
6	Perinatal asphyxia management	Yes	
7	Neonatal seizure management	Yes	
8	Hyperbilirubinemia management	Yes	

9	Respiratory distress management	Yes	
10	Neonatal sepsis management	Yes	
11	Anemia and bleeding disorder management	Yes	
12	Lumber puncture	Yes	
13	KMC service	Yes	
S.N	Equipments/consumables	Standard	Status
1	IV cannula/24-26 G	as required	
2	Bed with radiant warmer	4	
3	Resuscitation set	2	
4	Electric suction+ Disposable tube 6/8 F	2	
5	Bed side Monitor	4	
6	Laryngoscope blade 0-1 with 2 batteries with spare set	1	
7	Room digital thermometer	1	
8	Room clock	1	
9	Digital thermometer	4	
10	Pusle oxymeter	2	
11	Sterile gloves(box)	as required	
12	Syringe pump	4	
13	Digital weighing scale	1	
14	Infantometer	1	
15	Feeding tube(disposable)	as required	
16	Measuring tape	4	
17	Neonatal stethoscope	4	
18	Neonatal BP set(per bed)	1	
19	Portable x-ray machine	1	
20	Glucometer with strip	2	
21	Phototherapy	2	
22	Oxygen hoodbox	4	
23	Oxygen cylinder/concentrator(per bed)	1	
24	Oxygen flowmeter(per bed)	1	
25	Polythene occlusive wraps	as required	

26	Irradiance meter	1	
27	Transport incubator with oxygen	1	
28	IV Stand	6	
29	Medicine trolley	1	
30	CPAP Machine	1	
31	Infusion Pump	4	
	HR Type	Level II	Status
	Nursing staff/SBA	8	
	Paramedics	3(OPD/emergency)	
	Medical Officers	2-3	

Newborn service establishment assessment checklist

Level III (Neonatal Intensive Care Unit)

S.N.	Criteria		
	Set up	Standards	Status
	400sqf area with at least 8 resuscitation tables with radiant warmer		
	Services		
1	All service level at level I & II +		
2	Total parenteral feeding		
3	Intubation and ventilation		
4	Advance neonatal monitoring		
5	Head cooling for birth asphyxia		
6	Surfactant therapy		
7	Diagnosis and management of complicated medical and surgical condition		
	Equipments/consumables	Standard	Status
1	Neonatal ventilator support for at least 500 gm baby	4	
2	Double surface phototherapy unit with LED	4	

3	Bedside vital monitor(neonatal cardio-pulmonary monitor +ECG(per bed)	8	
6	Cold light	1	
7	Bilirubin meter with microcentrifuge	1	
8	Capillary tube as per need	as required	
9	CPAP machine	2	
10	ABG machine	1	
11	Portable USG with neonatal probe	1	
13	Chestube neonatal size with troacar(disposable)		
17	IV Stand	10	
18	Medicine Trolley	2	
19	Infusion Pump	8	
20	Syringe Pump	4	
	HR Type	Level III	Status
	Nursing staff/SBA	12	
	Paramedics	3(OPD/emergency)	
	Medical Officers	5	
	Paediatrician	2	

अनुसूची द

Monthly Newborn Services Report Form

Reporting form 1-Reporting on newborn morbidity and perinatal morality in the hospital

Name of the hospital _____

Month of reporting _____

Date of reporting (dd/mm/yy) _____

1	Number of deliveries in the institution	ICD Code	
2	Babies not breathing at birth (birth asphyxia)	P21.9	
3	Birth weight (>2500) in gram		
4	Birth weight (2000-2499) in gram	P07.1	
5	Birth weight (1500-1999) in gram	P07.1	
6	Birth weight (1000-1499) in gram	P07.1	
7	Birth weight (<1000) in gram	P07.0	
8	Gestational age (≥37) in weeks	P07.3	
9	Gestational age (33-36) in weeks	P07.3	
10	Gestational age (28-32) in weeks	P07.3	
11	Gestational age (<28) in weeks	P07.3	
12	Hypoxic Ischemic Encephalopathy		
13	Hyper-bilirubinemia	P59.9	
14	Meconium Aspiration Syndrome	P24.0	
15	Neonatal Sepsis	P36.9	
16	Respiratory Distress Syndrome	P22.0	
17	Hypoglycemia	P70.4	
18	Retinopathy of prematurity	O99.8	
19	Fresh stillbirth	P95	
20	Macerated stillbirth	P95	
21	Congenital anomaly	Q89.9	
22	Neonatal death (0 day)		
23	Neonatal death (1-7 day)		
24	Neonatal death (8-28 day)		

Prepared by

Name _____

Designation _____

Signature _____

